

פלורנס נייטיגל את הקוביות תגלגל...

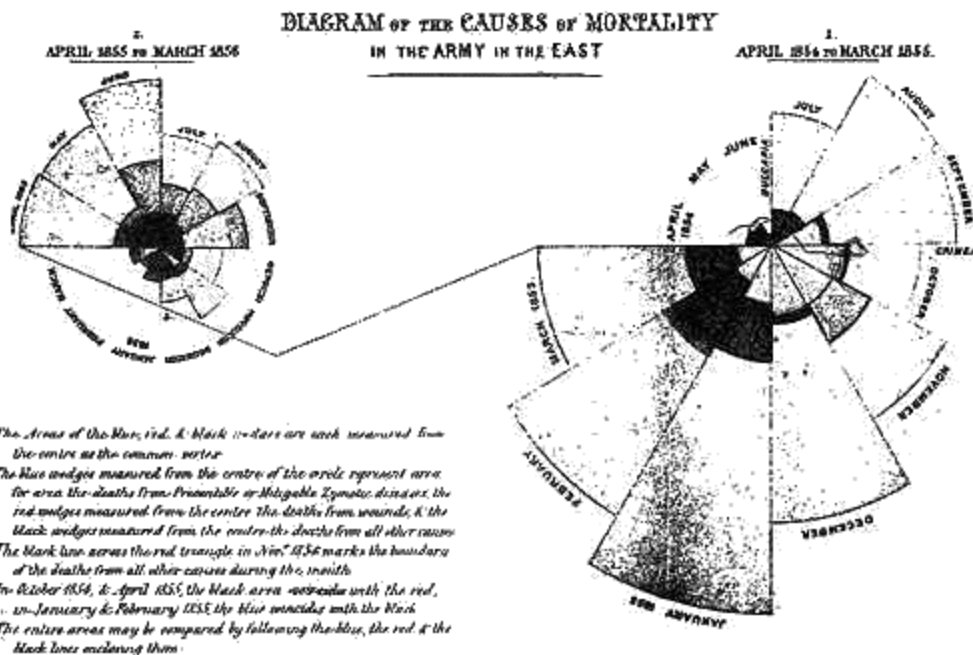
נשאר באנגליה ובאותה תקופה, ב1820, במהלך טיול בן שנתיים באירופה, מגיע זוג אנגלי מכובד לפירנצה, איטליה ובמהלכו ילדה האישה בת שקבלה את שם העיר בה נולדה: פירנצה ובאנגלית, פלורנס.

אביה, איש אצולה בוגר קמבריג' לימד אותה ואת אחותה פרתנופה (השם היווני של נאפולי והסיבה ברורה...) את תורותיהם של אריסטו ואוקלידס כמו גם תנ"ך ופוליטיקה. פלורנס הייתה תלמידה מבריקה, אהבה ללמוד ונמשכה למתמטיקה.

הוריה התנגדו והציעו לה ללמוד מקצוע המתאים יותר לנשים... לבסוף הסכים אביה שתלמד בהדרכתו של המתמטיקאי ג'וזף סילבסטר (שהיה דרך אגב יהודי והשם מטעה...). פלורנס הייתה תלמידתו המצטיינת אך היא נמשכה יותר אל יישומי המתמטיקה-הסטטיסטיקה. תקופה מסויימת היא גם לימדה מתמטיקה לילדים.

פלורנס התעניינה בנושאים חברתיים והחליטה להיות אחות למרות התנגדות הוריה. מקצוע הסיעוד לא נחשב הולם לנשים מהמעמד הגבוה, משכילות וסבל מתדמית שלילית. הפתרון להתנגדות הוריה היה ללמוד מחוץ לאנגליה וב1850 נסעה לאלכסנדריה ושם למדה בבית"ס לאחיות. ב1853 חזרה ללונדון והחלה לעבוד בהתנדבות בבית מחסה לנשים חולות. ב1954 יצאה בראש קבוצת אחיות לעזור בבתי החולים הצבאיים בטורקיה בעת מלחמתן של צרפת אנגליה ברוסיה-מלחמת קרים. שר המלחמה הבריטי דאז ביקש מפלורנס לנהל את מערך הסיעוד- פיקוח על פעילות האחיות בבתי החולים הצבאיים. בבואה לטורקיה מצאה תנאי היגיינה וסניטאציה ירודים והחיילים הפצועים לא שרדו את הזיהומים ואת המחלות המידבקות. פלורנס ארגנה מערכת נתונים לחישוב שעורי התמותה תוך שימוש בסטטיסטיקה תיאורית-דיגרמות עוגה, והנהיגה ריפורמות ובעיקר בתחום הסניטאציה. שנה לאחר מכן, בתחילת 1855 הביאה להקטנת התמותה של חיילים פצועים מ80% ל-47% ואחר כך עד ל2.2%!

פלורנס פיתחה שיטות גרפיות להצגת נתונים כמו את דיאגרמת שטח קוטבי המזכירה את דיאגרמת ה"עוגה" –ה"פאי", אך יותר מתוחכמת ממנה.

דיאגרמת שטח קוטבי המתארת את הסיבות לתמותה של החיילים במלחמת קרים

כל גזרה מייצגת קטגוריה של נתונים (בתי חולים במקרה הזה). אורך הגזרה (המרחק מהמרכז) מייצג שכיחות, וכל גזרה מחולקת בנוסף גם לשלושה חלקים בשלושה צבעים (הדיאגרמה המקורית הייתה צבעונית), המייצגים את הסיבות לתמותה. מדיאגרמה זו התפתחה בהמשך דיאגרמת העוגה הפשוטה יותר. המוטו המיוחס לפלורנס: "כדי להבין את מחשבותיו של האלוהים עלינו לדעת סטטיסטיקה, משום שזהו כלי המדידה של כוונותיו". היא גם נודעה במהלך שהותה בחצי האי קרים בכינוי: "הגברת עם הפנס", מאחר והיתה נוהגת לבקר את החיילים הפצועים לעת ערב.

כאשר חזרה ללונדון עם סיום מלחמת קרים ב-1856, המשיכה לאסוף נתונים על שיעורי התמותה בבתי החולים הצבאיים, כדי לקדם את שיטות הניהול שפיתחה. מאמציה נשאו פרי, ובהוראת המלכה ויקטוריה הוצאו המלצותיה לפועל. ב-1857 הייתה לאשה הראשונה שנבחרה אי פעם לחברה הסטטיסטית המלכותית בזכות תרומתה בתחום הסטטיסטיקה הרפואית. ב-1860 הקימה פלורנס מוסדות להכשרת אחיות על פי העקרונות והסטאנדרטים שקבעה, בשני בתי חולים בלונדון. הקמת בתי הספר לסיעוד התאפשרה בסיוע כספים שנתרמו בעת מלחמת קרים על ידי אזרחים לקרן "ניטינגייל".

שני העקרונות המרכזיים בהכשרה היו:

1. האחיות תקבלנה הכשרה מעשית במוסדות שיוקמו למטרה זו בצמוד לבתי חולים
2. האחיות תחיינה ותלמדנה באווירה מוסרית וערכית עם משמעת.

שני עקרונות אלו שינו את התדמית השלילית שסבלו ממנה האחיות ויצרו את הדגם למבנה הסיעוד המודרני בהכשרת אחריות ובתיפקודן בבתי החולים. היא הוזמנה לייעץ לממשלות קנדה וארצות הברית בתחומים אלה. כמו כן פרסמה למעלה מ-200 ספרים ומאמרים בנושאי סיעוד וסטטיסטיקה רפואית. ב-1874 נבחרה לחברת כבוד באיגוד האמריקני לסטטיסטיקה. כמו כן הוענקו לה שני תארי אצולה: מידי המלכה ויקטוריה ב-1883 – הצלב האדום המלכותי ומידי המלך אדוארד השביעי ב-1907 קבלה את אות מסדר השירות המצויין-האישה הרא/שונה שקיבלה אות זה. היא נפטרה ב-13 לאוגוסט 1910 בגיל 90. הספר שכתבה: "ערכים בסיעוד-הערות על עבודת האחיות" שפורסם ב-1860 מהווה ספר בסיסי בתורת הסיעוד המודרני ומשפיע עד היום. כיום מקובל לראות בה את אחד מעשרת הסטטיסטיקאים הבולטים שתרמו תרומה משמעותית בכל הזמנים.